

Mlinarica v snegu in ledu

RADO KOČEVAR, Kranjska gora

V letu 1948 smo preplezali precej sten pozimi. Mnoge izmed njih so zahtevale mnogo več kakor samo tehnično znanje. Ena takih je bila tudi Mlinarica, škrbina v Zadnjem Prisojniku.

Za turo sva se domenila s Škerlovim Danetom, ki je bil za tiste čase velika »klasa«-pozimi. Meseca februarja je preplezal v ledu kamine v severni steni Male Mojstrovke kar sam. S to turo si je pridobil velik ugled, posebno pa v ljubljanskih alpinističnih krogih. Škerl je bil takrat zelo iskan tovariš za zimske ture. Bil sem ponosen, da sem se z njim za Mlinarico.

Severna stena Mlinarice je bila ena redkih sten, katere nisem plezal preje poleti. Vzpon je bil zaradi tega še težavnejši. Poleti me ta stena ni mikala. Preveč je bilo naloženega gruča v njej. Ko pa sem nekoč prebiral zapiske dr. Juga, nisem mogel mimo odstavka, kjer pravi: »Mlinarica je ena najlepših in obenem najtežjih tur«. To je bila ena zadnjih tur dr. Juga. Takrat je bil skoraj teden dni v Klinu. Te strmine sem hotel videti vkovane v sneg in led.

Malo preje sem bil en teden v Planici. Smučarska zveza Slovenije nas je najela kot reševalce za svoja tekmovanja na 100 metrski skakalnici in pri tekih. Potem pa so nas predstavili v Krnico, kjer smo z reševalnim čolnom čakali sredi proge za veselalom. Ob tej priložnosti sem si tudi steno natančneje ogledal.

Skrbelo me je edinole, da ne bi prišlo do vremenskega preobrata, kakor se je to zgodilo mesec dni preje, ko smo Frelih, Ljubo Zupančič in jaz plezali severno steno Škrnatarice. Iz Martuljka smo odšli v jasnem jutru. S težavo smo se dokopali do stene. Mestoma smo namreč gazili nanesen pršič tudi do pasu. Se je vreme nenadoma poslabšalo. Ker je bila stena kratka, smo vstopili. Toda sredi stene se je že začel ples snežink. Imeli smo dve konopljeni vrvi iz Grosuplja, debeli deset milimetrov. Ti sta bili že tako trdi, da bi lahko po njima splezal kakor po drogu. Bili smo ves popoldan odeti v meglo in hud mraz smo začutili v prstih, ko je bilo treba preplezati kak previs. V drugi polovici stene nedaleč od vrha, smo se zavedeli, da danes moramo izplezati. Bivakirati v teh razmerah je pomenilo umreti. Nepretrgoma je namreč snežilo pet dni in tudi če nas ne bi pobrali plazovi, bi ne zdržali v tem vremenu tudi z dobro opremo. Takrat pa še nismo imeli vreč za bivakiranje, pa tudi ne dragocenih bencinskih kuhalnikov.

Tema je bila, ko smo dosegli greben med Kukovo Špico in Škrnatarico. Poti nismo poznali. Vedel sem le, da se pride v dolino Vrat po znanem plazu za Peričnikom.

Boj za življenje nam je dal še toliko moči, da od utrujenosti po poti nismo zaspali. Bali smo se plazov, kajti na ledeno podlago je zapadlo že dvajset centimetrov novega snega.

Ob pol enajstih zvečer nam je Jaka pri Peričniku odprl kočo. Vozli na vrveh so bili pretrdi, da bi jih z otrplimi rokami mogli razvezati. Sezuli smo samo čevlje in kar navezani legli na peč. Še preje pa smo pojedli nekaj na pol otajanega kruha z mesom. To je bila prva hrana tega dne po šestnajstih urah, ko smo zapustili Martuljek.

Naslednjega dne smo gazili nov sneg na Vršič do kolen. Čez štiri dni smo se vračali v dolino, udiraje se do vratu. Takrat so mimo prismočali ljudje na smučeh. V lepih in elegantnih zavojih so smuknili mimo nas, ki smo kopali drug drugega iz snežnih globin. Odsihdob sem tudi jaz začel zahajati v gore

s smučmi. Uvidel sem, da bom tudi z njimi doživel marsikatero lepo urico v gorah. Vendar pa sem bil za zimsko plezalstvo še vedno bolj navdušen in smučanje sem gojil bolj postrani. Šele nekaj let pozneje sem temeljito spremenil zimsko hojo v gore.

Tudi Dane je bil sila navdušen za Mlinarico in za turo sva se začela temeljito pripravljati. Dane je nekje v Ljubljani »zvertal«¹ bencinske kuhalnike, ki so izvirali iz zapuščine nemške vojske. Na alpinističnem odseku pa so dali narediti vreče za bivakiranje. Niso bile ravno najboljše in čeprav so tehtale preko tri kilograme, so se nama zdele imenitne, ko sva jih dala v nahrbtnik.

V Krniški koči nisem spal vso noč. Takrat sem kadil cigareto za cigareto, samo da ne bi zaspal. V užitek mi je bilo, ko sem lahko ob dveh zjutraj spravil na noge spečega Dančija. Že v hosti sva si navezala dereze.

Sneg je bil imeniten, pa tudi vreme kakor naročeno za zimski vzpon. Oba sva nosila nahrbtnike, to pot že napolnjene s solidnejšo opremo.

Kakor je znano, se vstopi v steno Mlinarice po širokem žlebu, ki je poleti zagvozdjen z velikimi bolvani. Okoli njih teče voda, ob stenah pa vise alge. Plezanje po takem je skorajda odvratno. Midva tega nisva okusila, ker je bila grapa zasnežena in sva plezala po trdi snežni skorji kakor mačka. Skrbela naju je smer poti, ki je nisva poznala. Zato sva kar po instinktu sledila grapi, ki je kmalu prešla desno steno. Šele tu se je uganka zavozlala in več kakor uro sva ugibala, kam bi jo udarila.

Odločitev je bila pomembna, ker je od tega zaviselo nadaljnje plezanje. Če bi se zaskočila v kake nemogoče ledene previse, bi bil bivak neizogiben. Kmalu pa sva tudi sprevidela, da stojiva pred odločilnim mestom v steni. Vedela sva, da bodo prvi metri najtežji tega dne. Nisva se zmotila.

Dve uri sva stala v dnu plitkega žleba in poskušala preplezati kratko, a ledeno previsno poč. Oba sva poskusila srečo, pa nobeden od naju ni hotel tvegati padca. Zakaj?

Kakor rečeno, sva stala v žlebu, ki pa je bil napolnjen s pršičem. Pod nama se je grezila dvestometrsko globina. Klina za varovanje pri najboljši volji nisva mogla zabiti nikamor. Edina opora in še ta moralnega značaja je bil dvomljivo zasajeni cepin. Deset metrov više je bila poč, kjer pa se ni dalo zabiti ničesar. Kot specialist za špranje sem celo uro iskal, a zabil sem klin le en centimeter v skalo. Na nogah sva imela seveda dereze. Toda zaradi previsnega značaja poč ni bilo možno sekati in uporabljati stopov v ledu. Tudi Dane je poskusil, pa zaman.

Kaj storiti?

Po daljšem preudarku ni preostalo drugega kakor tvegati. Vseeno pa sem zabil nekaj klinov kar tako provizorično v plitve špranje poledenele stene.

Do srede poč sem poznal že vse oprimke, potem pa se je »zabasalo«, kakor pravi Čopov Joža...

Danes vem samo to, da sem lovil ravnotežje na nekih ledenih oprimkih. Konica derez se je zakrivila ob pritisku na sivo skalno ploščo. Nad seboj sem zagrabil sneg. Če bo oprimek pod njim, bo dobro. Povratek je bil sedaj že nemogoč...

Nekaj sem zagrabil. Ali je bila to zagvozdena skala ali samo oprimek. Tega ne vem. S posebno močjo, ki jo ima plezalec takrat, ko mu gre za biti ali ne biti, sem obvisel v zraku in se potegnil v snežen žleb.

Tudi sedaj sem še vedno stal na nevarnem. A verjemite mi, da sem zavriskal od veselja.

Dane je bil spodaj že gotovo otrpel od mraza in čakanja.

Šele čez dve uri sva se zavedela, da sva na dobrem. Bila sva v veliki snežni razpoki levo od onega stolpa, ki mu pravijo Mlinarica. Tu sva se odvezala in popravila srajci, ki sta nama ušli iz hlač med plezanjem. Tudi čaj sva skuhala na kuhalnik. Šele sedaj sva lahko prvič tega dne opazovala v miru zasnežene stene nad Krnico.

Pa ni bilo časa za to. Dan se je namreč nagibal proti večeru in morala sva pred nočjo izstopiti.

...čez leto in pol sem se znova vrnil v Mlinarico. V votlini na vrhu sem našel ostanke vžigalic in dve prazni konzervni škatli. Zob časa ju še ne bo kmalu odnesel, pa vendar bi vedele povedati mnogo o čudoviti noči, ki sva jo s Škerlom preživela tu tisti dan.

Kočevarjeva smer v Stenarjevem trikotu

MARKO BUTINAR, Jesenice

Razgreta sva se ustavila pri navaljenih bolvanih ob poti, ki se strmo pne proti rušju. Zavila sva v levo v rušje in kmalu sva stala na grušču pod steno. S pogledom sva objela steno. Mogočen skalnat zid je nekje visoko nad nama prehajal v modro nebo. Molčala sva. Nemo sva strmela v razcefrani »vodnik« in s pogledom iskala smer v prepadni steni. Vse skupaj se je nama zdelo kot en sam velik, skorajda nerešljiv vprašaj. Sledila sva drobni beli črti v knjigi in jo primerjala s smerjo v steni. Malo sva preložila težki tovor na plečih in zabredla v grušč pod steno. Kmalu sva se ustavila na robu krajne poči. Dvignila sva glavo in se zazrla v steno. V zajedi, desno od Kočevarjeve smeri, se je klokotajoče pretakala voda. Nekje visoko nad gruščem pa je zajeda prehajala v vrtoglave previse.

Skočila sva na zagruščeno polico in bila sva v steni. Komaj sva stopila pod skalnat obok, je že treščil kamen na plati nad nama. Lep pozdrav!

Navezala sva se na dvojce zelenih najlonskih vrvi in si zapela za pas precej klinov in vponk. Prek ramen pa sva obesila še par stremen. Po dobro nakazani polici sva prečila v levo. A udobne poti je bilo kmalu konec. Ustavila sva se pod prvim težkim mestom v smeri. Dobro varovan sem se vzpenjal navzgor. Zapeli so prvi klini. Zanke in vrvi so mi lajšale težko delo. Tik pod vrhom me je pozdravil star, le malokrat rabljen klin. Vanj sem vpel obe vrvi in prestopil navzgor. Z veseljem preprijemam »volovske« oprimke. Kompaktna in dobro razčlenjena skala omogoča res lepo, užitka polno plezarijo. Vrv je potekla in zabil sem kline za stojišče. Milan mi je brž sledil in potegnil še dolžino vrvi v levo. Bila sva pod stebrom, ki po nekaj dolžinah preide v ogromno streho. Plezava hitro in brez težav. Veselo deluje izmena. Ustavila sva se na polici pod streho. Med koncem strehe in steno je izoblikovana nekakšna strma hrapava poč, ki omogoča prehod na polico pod lažjim svetom. S pomočjo klinov je Milan kmalu dosegel varovališče. Vrvi so se napele in sledil sem vrvi, ki je tekla skozi vponke in preko robu do prijatelja. Kdo bi si mislil, da se da tak nestvor premagati kar tako, skoraj brez napora! Na stojišču, ki je že precej izpostavljeno, sva poravnala zvite kline in se malo razgledala. Globoko pod nama je bilo melišče in poraslo pobočje gore. Načel sem naslednjo dolžino, ki te privede v lažji svet. Počasi sem se vzpenjal navzgor. Po lepi polici sem